

Notitie Windbeleid Hof van Twente

Goor, 5 september 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting	pag. 3
Inleiding	pag. 3
Huidige insteek grootschalige opwek windenergie	pag. 4
Huidig gemeentelijk beleid windenergie	pag. 4
Zoekgebieden vaststellen of niet?	pag. 5
Vast te stellen randvoorwaarden windbeleid	pag. 6
Energiemix	pag. 7
Participatietraject	pag. 7
Financiën	pag. 7

Samenvatting

In deze notitie Windbeleid Hof van Twente gaan we uitgebreid in op wenselijke aanpassingen van de beleidsnota Grootschalige opwek van Windenergie uit 2015. Mede onder druk van provinciale en regionale uitgangspunten is het van belang dat Hof van Twente op korte termijn keuzes maakt. Ook onze gemeentelijke uitgangspunten om in 2035 energieneutraal te zijn vragen om duidelijkheid. Er is immers nog een flinke weg te gaan om dit doel te bereiken.

In deze notitie gaan we in op de vraag of de gemeente regie wil houden op besluitvorming met betrekking tot mogelijke plaatsing van windturbines, het al of niet proactief aanwijzen van zoekgebieden voor windturbines en ook welke voorwaarden we willen koppelen aan verzoeken voor plaatsing van windturbines in onze gemeente.

Wij zijn er voorstander van dat de gemeente zelf de volledige regie houdt op al of niet plaatsen van windturbines op ons grondgebied, zonder dat hiervoor vooraf specifieke zoekgebieden worden vastgesteld. Verzoeken om plaatsing van windturbines willen we toetsen aan nadere randvoorwaarden. In deze notitie formuleren we de daarvoor relevante criteria.

Inleiding

Op 9 mei jl. is de Themanotitie Duurzaamheid vastgesteld. Hierin zijn diverse projecten en werkzaamheden beschreven waarmee we in deze raadsperiode druk aan de slag gaan om de gemeentelijke doelstellingen te halen op basis van onze Routekaart 2.0 Energieneutraal 2035. Er ligt een flinke opgave in het verschiep, die we niet uitsluitend met ons RES bod uit 2020 kunnen waarmaken.

Naast zon op daken en zon op bodem en biogas door middel van mono-mestvergisting is ook windenergie een middel om mee te helpen onze doelstellingen waar te maken.

Provincie Overijssel wil, mede gebaseerd op de RES 1.0, ruim inzetten op windenergie. In de brief van 9 februari jl. heeft de provincie verwezen naar een overleg hierover met gedeputeerde de Bree en ons college. Daarin is aangegeven dat we als gemeente de regie willen houden voor wat betreft mogelijke windprojecten in onze gemeente en dat we daarvoor via uw raad beleid willen vaststellen. Overigens, er is op 21 juni jl. door provinciale staten een motie vastgesteld (Grip op Wind) waarin GS wordt opgedragen om op korte termijn beleid vast te stellen, waarin onder andere wordt opgenomen dat windclusters uit minimaal 4 windmolens dienen te bestaan. Hierover zijn wij nog in gesprek met de provincie, het is ons vooralsnog niet helder welke (aanvullende) voorwaarden nu daadwerkelijk van toepassing gaan zijn. De correspondentie met de provincie hierover is toegevoegd als bijlage.

In dit raadsvoorstel gaan we inhoudelijk in op de provinciale wens om een zoekgebied voor windturbines in onze gemeente vast te stellen en om randvoorwaarden op te stellen om aanvragen voor plaatsing van windturbines in onze gemeente aan te toetsen. Genoemd minimum aantal windmolens per locatie is hierbij een belangrijke aanvullende randvoorwaarde.

Onder voorwaarden is de provincie bereid om bij windprojecten van meer dan 5 MW het bevoegd gezag aan de gemeente over te dragen. Als de provincie niet instemt met de gemeentelijke keuzes dan zal GS conform het afwegingskader in het Provinciaal Programma Energie (PPE) handelen en zelf deze bevoegdheid invullen.

Wij hebben de provincie laten weten dat wijziging van ons beleid en behandeling van het verzoek van Wind voor burens nog niet zijn gestart, omdat we wachten op het onderzoek van RIVM over afstandsnormen die gelden bij plaatsing van windturbines.

Nadat Wind voor Buren (Pure Energie) kennis heeft genomen van onze eerste conceptnotitie windbeleid van 22 mei jl. heeft men de provincie gevraagd de procedure voor het (planologische) vergunningstraject in gang te zetten. Via derden kregen wij een cc van dat verzoek aangereikt.

In deze notitie gaan we nader in op de wenselijkheid en mogelijkheden om windbeleid voor Hof van Twente te formuleren. Vervolgens hebben we concrete randvoorwaarden geformuleerd waaraan aanvragen zullen worden getoetst.

Huidige insteek grootschalige opwek windenergie

In september 2015 is de Beleidsnota grootschalige duurzame energiebronnen (wind en zon) vastgesteld door de gemeenteraad. Vlak nadat op 16 juni 2015 de Routekaart naar een energieneutraal Hof van Twente in 2035 was vastgesteld.

De gemeenteraad had al in 2008/2009 het raadsinitiatief Naar een duurzame hof opgesteld, de voorloper van het strategisch project duurzaamheid (provinciaal programma investeren met gemeenten).

Hof van Twente was en is nog steeds voorloper op het vlak van duurzaamheid en dan met name de energietransitie. Zo is in 2023 nagenoeg het volledige bod in het kader van de regionale energiestrategie RES 1.0 per 2030 al gehaald. Dit bod, bestaande uit zon op daken en zon op land, besloeg in totaal 85 GWh. Hiervan is inmiddels 62 GWh gerealiseerd (exclusief zon op particuliere daken, een groeiend areaal dat momenteel ook in een

stroomversnelling is beland) en zit ongeveer 20 GWh in de pijpleiding. Daarnaast wordt momenteel in Hof van Twente ook volop ingezet op mono-mestvergisting (opwekken van biogas, om te zetten naar groen gas). Hierin zien we ook een belangrijke bron om in de toekomst flinke stappen te zetten in de energie transitie. In relatie met ons mooie buitengebied en de huidige stikstofproblematiek die onze inwoners in grote mate raken willen we eraan bijdragen dat deze ontwikkelingen een grotere kans van slagen krijgen.

Eind dit jaar wordt een ontwerp RES 2.0 en een ontwerp MER voor inspraak in omloop gebracht. Vaststelling van RES 2.0 is nu gepland per 1 mei 2024. Om een versnelling in de energietransitie te bewerkstelligen zal daar nadrukkelijk ook worden geopteerd voor een groot aandeel van windenergie in onze regio.

Huidig gemeentelijk beleid windenergie

De provincie is bevoegd gezag voor windparken van 5 tot 100 MW. Tot 5 MW is de gemeente bevoegd gezag. Op hoofdlijnen is het volgende beleid van toepassing:

1. Beleidsnota grootschalige duurzame energiebronnen (2015)
  - Opbrengsten windturbines komen ten goede van het gebied
  - Geen specifieke zoekgebieden vaststellen
  - Lijn opstellingen of clusteropstellingen (onderlinge afstanden minimaal 2x en maximaal 4x as-hoogte, geen individuele hoge molens)
  - Volledige sloop van de lijn of het cluster windturbines als één windturbine weggaat
  - Milieu uitgangspunten Rijk worden gehanteerd voor geluidgevoeligheid: 47 dB overdag en 41 dB 's nachts).

2. Routekaart 1.0 Energieneutraal 2035 (2016)
  - Energieverbruik evenredig verdeeld over wind, zon op dak, zonnevelden en biogas
3. Routekaart 2.0 (2021)
  - Molens tot 25 meter as-hoogte aansluitend bij erven
  - Grotere windmolens vanuit inwonersinitiatief

Gelet op de grote druk van buitenaf (insteek provincie is inmiddels 60% grootschalige opwek door wind en 40% door zon, particuliere initiatieven zoals Wind voor Buren dienen zich aan, en mede door geopolitieke ontwikkelingen is er sprake van een forse stijging van energieprijzen) en ook omdat we zelf stappen willen en moeten zetten in de energietransitie is het belangrijk nu keuzes te maken en windbeleid vast te stellen.

Voor ons staat voorop dat we zelf de regie willen behouden op windinitiatieven die in onze gemeente be- en ontstaan. Uiteraard met inachtneming van Rijks- en provinciaal beleid en afspraken die we maken in relatie tot RES Twente.

Zoekgebieden vaststellen of niet?

Provincie Overijssel verplicht ons min of meer om zelf zoekgebieden aan te wijzen waar windturbines mogelijk kunnen worden geplaatst. Wij vinden dit geen goede ontwikkeling. In onze optiek is er nog teveel onzekerheid over de impact van windturbines op de gezondheid van omwonenden. Met name voor wat betreft de geluidsbelasting (extra aandachtspunt: lage tonen frequentie) en ook het ontbreken van een eenduidige afstandsnorm tot bestaande woningen spelen hierin een rol. Vaak wordt (landelijk) nog gopteerd voor een afstand van minimaal 400 meter van de windturbine tot aan bebouwing.

Door RIVM is een onderzoek hiernaar aangekondigd, maar de resultaten hiervan laten nogal op zich wachten. Voor een goede afweging in dit kader vinden wij het belangrijk om duidelijkheid te hebben over de resultaten van dit onderzoek. Temeer omdat windturbines steeds hoger worden, waardoor de impact op de omgeving ook steeds groter lijkt te worden.

Daarnaast wijzen wij op de maatschappelijke onrust die ontstaat, zodra wordt gesproken over een specifieke locatie waar mogelijk windturbines kunnen worden geplaatst. Of wordt de tegenstand op dat moment al zodanig georganiseerd dat het heel erg moeilijk wordt op die locatie initiatieven toe te staan. Hierdoor worden rationele argumenten vaak overstemd en wordt de kans om met succes daar één of meerdere windturbines te plaatsen aanmerkelijk verkleind. Laat staan als daar op basis van het nieuwe beoogde provinciale beleid minimaal 4 windmolens dienen te worden gerealiseerd.

Onze conclusie is om geen concrete zoekgebieden vast te stellen.

Vast te stellen randvoorwaarden windbeleid

Hof van Twente is niet tegen windmolens. We hebben immers een flinke uitdaging om onze ambities, een energieneutraal Hof van Twente in 2035, te realiseren. Ondanks dat we nu ons RES bod 2030 al bijna hebben gerealiseerd is er nog een flinke weg te gaan. Dit redden we niet door uitsluitend zonnepanelen te plaatsen. Voordelen van windenergie zijn aantoonbaar: wind is, ondanks onze binnenlandse ligging, in grote delen van het jaar en ook dag en nacht beschikbaar. Bovendien zijn voor het plaatsen van zonnepanelen op land heel veel extra hectares nodig. Een vuistregel, voor de opbrengst van één grote windturbine van meer dan 5 MW is minimaal 15 hectare (landbouw)grond noodzakelijk.

Dit komt ongeveer overeen met 20 voetbalvelden vol zonnepanelen ten opzichte van 1 grote windmolen.

Erfmolens zijn wat ons betreft ook een mooi alternatief. In ons veegbeleid is dit al opgenomen, echter de Raad van State heeft hier nog geen fiat aan gegeven. Een bijkomend beletsel is momenteel de businesscase. De investeringskosten zijn hoog waardoor de terugverdientijd nog te wensen over laat. Overigens zien we ook alternatieven op de markt komen die aantrekkelijker zijn en daardoor meer rendement leveren.

Ook zetten we flink in op mono-mestvergisting (biogas). Inmiddels zijn de eerste 15 omgevingsvergunningen verleend. Bovendien wordt onderzocht in hoeverre groen gas kan worden opgewerkt naar een alternatief voor aardgas, zodat hiermee ook woningen kunnen worden verwarmd. Op dit moment verwachten we dat dit qua al gerealiseerde projecten en projecten die nog in de pijpleiding zitten in Hof van Twente de opbrengst van zon op dak en zon op veld al ruim overschrijdt.

Maar hiermee zijn we er nog lang niet. (Grotere) windmolens zijn uiteindelijk een belangrijke mogelijkheid om te voorzien in de behoefte aan voldoende duurzaam opgewekte energie. Om hieraan in Hof van Twente medewerking te kunnen verlenen moeten er duidelijke kaders worden geschetst.

Verzoeken om medewerking worden aan de onderstaande criteria getoetst:

- Om draagvlak te genereren is het belangrijk om omwonenden ook te laten delen in lusten, zodat zij niet alleen lasten (overlast) ervaren. Het past in Hof van Twente om initiatieven van onderop tot stand te laten komen.

Wij streven daarom naar 100% lokaal eigenaarschap, waarbij 75% als absolute minimumgrens moet worden beschouwd. Onze lokale energieproducent Zuiver Hof van Twente BV en/of onze lokale energiecoöperaties spelen hier bij voorkeur een belangrijke rol in. Aanvullend dient er altijd een extra inspanning te worden gedaan voor natuur en landschap in het omliggende gebied.

- Wel of geen lijn/clusters van molens (maximum/minimum aantal)? In het huidige beleid is opgenomen dat uitsluitend enkelvoudige lijnopstellingen zijn toegestaan. Een lijnopstelling kan bijvoorbeeld de bestaande lijnen van onder andere wegen, kanalen, rivieren en beken in het landschap versterken. Individuele hoge molens zijn niet toegestaan. Er worden nadere voorwaarden opgesteld m.b.t. de maximale duur van het in gebruik houden van de windturbines inclusief een aansluitende opruimtermijn.
- Windturbines worden hoger en hoger. De laatst bekende initiatieven in de regio opteren voor een maximale hoogte van 280 meter. De opbrengsten zijn dan uiteraard navenant hoger maar dergelijke installaties hebben een immense impact op de omgeving. Ter vergelijking de TV toren in Markelo is 148 meter. Hoewel hoogte niet alles zegt over geluidsbelasting is het resultaat wel dat de slagschaduw van de wieken een grotere impact heeft. Dit pleit in onze optiek voor een grotere afstandsnorm ten opzichte van de meest naastgelegen woningen. Met uitzondering van laagvliegroutes en overige regelgeving vanuit de luchtvaart gelden er geen formele beperkingen aan de maximale hoogte van een windturbine. Een landschapsplan inclusief 3D visualisatie stellen we verplicht.

- Voor wat betreft de afstandsnorm tot woningen willen we het RIVM-beleid gaan volgen. Hierover is een rapport in het vooruitzicht gesteld, dat echter al de nodige tijd op zich laat wachten. Zolang deze normen niet zijn vastgesteld kunnen we geen medewerking aan verzoeken verlenen.
- Ten aanzien van de geluidsnormen willen we de huidige begrenzing aanhouden (47 dB overdag en 41 dB 's nachts). Voor wat betreft de lage tonen geluid frequentie gaan we aanvullend ons standpunt bepalen, afhankelijk van beschikbare onderzoeks-informatie.
- Voor wat betreft de gevolgen van slagschaduw wordt milieuregelgeving gevolgd. Hierbij is het van belang dat vooraf een plan MER wordt opgesteld.

Energiemix

Om onze eigen ambities uit de Routekaart energieneutraal 2035 en op basis van Europees -, nationaal, provinciaal en regionaal beleid waar te kunnen maken, weten we dat we flink aan de bak moeten om die doelstellingen te halen. Dit gaan we niet waarmaken met uitsluitend zonnepanelen en windenergie. Mono-mestvergisting (biogas), kernenergie, maar bijvoorbeeld ook andere initiatieven die duurzame energie opwekken kunnen bijdragen aan onze opgave. Hier is nog veel onderzoek voor nodig. Op het ene onderdeel zijn we hier al verder mee dan met andere opties. Wij zijn voornemens om uw gemeenteraad hierover binnenkort in een informerende raadsvergadering verder in mee te nemen.

Participatietraject

Het is al enkele keren benoemd. Participatie in dit traject is heel belangrijk. Reden om in dit document te spreken over voorgenomen beleid en randvoorwaarden. Waarover we in gesprek willen met onze inwoners om op te halen hoe zij in Hof van Twente tegen deze vraagstukken aankijken. Dit traject moet nader uitgewerkt worden, we willen met onze inwoners in gesprek om hier informatie op te halen hoe zij tegen de komst en de randvoorwaarden aankijken. We gaan hier extra inzet op plegen, zodat de resultaten hiervan op een positieve wijze in het latere besluitvormingstraject kunnen worden betrokken.

Wij gaan een specifiek participatietraject voorbereiden in individuele situaties. Gebaseerd op een concrete aanvraag voor plaatsing van windturbines.

Financiën

Op dit moment zitten de kosten met name in de (ambtelijke) advisering. Daar waar specifieke kennis nodig is die we niet in huis hebben willen we daar gericht op inspelen. In de Themanotitie Duurzaamheid hebben we daar al richting aan gegeven. Mede door de ontvangen rijksmiddelen om uitvoering te kunnen geven aan de (lokale) energietransitie is hiervoor vooralsnog voldoende budget beschikbaar.